

Joseph B. Serfaty, rabbijn
הרב יוסף בנימין צרפתי

Persoonlijke brief aan onze leden en alle medemensen

1. Rabbi Israël Asjkenazi (D 1390 – A 1460) in zijn boek “Teroemat Hadesjen”¹ schrijft, zich baserend op de Talmoed,² dat een Rabbijn de plicht heeft zijn stadsgenoten op voorhand te informeren welke eventuele toekomstige noodtoestanden hen ontheffen van bepaalde religieuze plichten. Rabbi Jozef Karo (E 1488 – IL 1575) citeert het in “Beth Yossef”.³ Daarom richt ik mij aan ieder van jullie, betreffende de maatregelen opgelegd door de Regering, om het standpunt van onze Tora ten tijde van pandemie mee te delen.

De Talmoed leert ons : Epidemie in je stad ? Ga dan snel naar binnen!⁴ zoals de Tora zegt U zult tot de morgen uw woning niet verlaten,⁵ en zegt Ga je woonkamer in en vergrendel je deuren,⁶ en zegt Buiten doodt het zwaard, binnen verschrikt hij.⁷ Ten tijde van epidemie sloot Rava zijn ramen, zoals de Tora zegt De dood klom binnen langs het raam.⁸ Daaruit blijkt dat Onze Wijzen zelfs nog strenger optraden in hun aanpak van epidemieën dan opgelegd wordt door de autoriteiten : een totale lockdown per direct. Het niet ernstig nemen van deze maatregelen, is enkel passend voor burgers zoals die van Sodom en Gomorra, zoals de Tora zegt Lot waarschuwde hen de stad te verlaten vooraleer G'd die verwoest, maar zijn schoonzonen beschouwden hem als een grapjas.⁹ Zo schrijft ook Rabbi Akiwa Eiger (A 1761 – PL 1837) tijdens de cholera van 1831 in “Divre Sofrim,¹⁰ dat degene die de regels van de artsen overtreed, jegens G'd zondigt, want hij verspreidt de ziekte in de stad en brengt zichzelf en anderen in gevaar, wat een zeer zware zonde is.

Rabbi Samuel Wozner (PL – IL) in Responsa “Sjewet Halewi”¹¹ werd gevraagd naar de mening van de Halacha over het doorrijden bij een rood stoplicht als er geen andere auto's in de buurt zijn. Hij antwoordde dat het niet naleven van de ordehandhaving bij het rijden op zich al levensgevaar

¹ Vol. I, 58 en Vol. II, 156

² Y. Joma 8,5

³ Vol. I, 328 en 334

⁴ B. Bava Kama 60b

⁵ Sjemot, 12,22

⁶ Jesaja 26,20

⁷ Bamidbar 32,25

⁸ Jeremia 9,20

⁹ Beresjiet, 19,14

¹⁰ Brief 30

¹¹ Vol. X, § 291

Portugees – Israëlietische Gemeente te Amsterdam

ק"ק ספרדים תלמוד תורה באמשטרדם

Joseph B. Serfaty, rabbijn
הרב יוסף בנימין צרפתי

meebrengt en dat de door de autoriteiten opgelegde verboden bedoeld zijn de samenleving te behoeden van levensgevaar en daarom tevens halachisch verboden. Deze uitspraak is in ons geval des te meer van kracht en het is dus absoluut bij wet en ook volgens de halacha ten strikte verboden wat door de autoriteiten en de artsen werd opgelegd, te overtreden totdat de pandemie voorbij is. Dus mag niemand zijn of haar woning verlaten tenzij voor medische redenen of het inkopen van voedsel en dit enkel met minstens een mondkapje en wegwerp handschoenen. Het wordt dan ook aangeraden alle inkopen te bestellen en af te halen en voor ouderen en zieken te laten afleveren.

2. Wat de diensten in Snoge betreft, zijn die volgens de laatst aangepaste voorschriften nog toegelaten tot 30 personen mits men op een afstand van elkander blijft van 1.5 meter. Dit concept is ons niet nieuw en reeds beschreven door Onze Wijzen in de "Midraasj": Rabbi Jochanan zegt : Het is verboden tot op 4 ellen (2 meter) van een geïnfecteerde te komen.¹² Wij zien ons dus verplicht onze Diensten in Amsterdam en Amstelveen tot nader order op te schorten, daar wij aan deze beperkingen niet kunnen voldoen. De Talmoed leert ons dat onze verdienste identiek is bij het naleven van de diensten daar waar hoort als ze niet te laten doorgaan daar waar het niet hoort.¹³ De huidige omstandigheden inspireren me tot een frisse interpretatie van de opeenvolgende spreuken in de Misjna : Rabbi Chaniena Cohen zei : Bid voor het welzijn van het Vorstenhuis, want wetteloosheid staat gelijk aan burgeroorlog. Rabbi Chaniena ben Teradion zei : Zelfs een enkel persoon die Tora in zijn eentje studeert wordt door de Eeu-wige beloont.¹⁴

De vraag of we al dan niet onze Diensten toch kunnen houden in onze Grote Snoge waar geen plaatsgebrek is, is eigenlijk gelijk aan de vraag of het Coronavirus zich ook gaat houden aan de wettelijke uitzondering niet deel te nemen bij geoorloofde samenkomsten van 30 personen in gebedshuizen, huwelijken en uitvaartplechtigheden. De logica achter die uitzondering staat wel te lezen in onze Talmoed : Men verbied niet iets waaraan het merendeel van de bevolking zich niet kan houden,¹⁵ maar dit sluit de toegang voor het virus niet hermetisch af. We zien dan ook telkens weer dat de maatregelen

¹² Wajiekra 15,3

¹³ Pesachim 22b

¹⁴ Abot 3,2

¹⁵ Aboda zarah 36a

Portugees – Israëlietische Gemeente te Amsterdam

ק"ק ספרדים תלמוד תורה באמשטרדם

Joseph B. Serfaty, rabbijn
הרב יוסף בנימין צרפתי

steeds verscherpt worden en kan men beter voorkomen dan genezen. Houdt u voor ogen dat de pandemie begonnen is met slechts één enkele zieke aan de andere kant van de aarde en dat iedereen op dit moment ontelbare zieken rondom zich heeft. Bedenk verder dat er binnen de EU al artsen zijn die genoodzaakt zijn over het leven of dood van hun patiënten te beslissen en dat op bepaalde plaatsen de medische zorgverlening volledig te kort schiet. Laatstgenoemde op zich verplicht ons Halachisch al, al het mogelijke te doen om zo'n situatie te voorkomen, zoals de Talmoed zegt : Het is verboden te wonen in een plaats waar geen artsen zijn.¹⁶ De Tora leert ons er voor te zorgen dat we in leven blijven¹⁷ en de Talmoed leert ons dat de kans op gevaar zwaarder weegt dan een verbod ;¹⁸ aldus moet mogelijk levensgevaar uitermate serieus genomen worden. De Diensten zullen voorlopig niet doorgaan en Snoge zal dan ook gesloten blijven tot nader order.

De bron waaruit afgeleid dat er tien man nodig zijn om een gezamenlijke Dienst te kunnen houden, dient tegelijkertijd tevens als doorslaggevend halachisch bewijs, om ten tijde van pandemie absoluut geen gezamenlijke Diensten te houden. De Talmoed leert ons : Een Minjan bestaat uit minimaal 10 personen :¹⁹ De Tora zegt : Ik zal geheiligd worden "vanuit" de kinderen Israëls,²⁰ en zegt : Moses en Ahron, zonderen jullie je af "vanuit" deze groep, daar ik ze ga vernietigen.²¹ Net zoals het aantal aldaar bestond uit 10 man, zo ook bestaat het aantal alhier uit 10 man. Einde citaat. Maar Rabbenoe Bechajee (E 1255 – E 1340) in zijn commentaar (*ad locum*) schrijft, dat G'd erop aandrong dat Moses en Aharon zich zouden afzonderen van Korach's groep, om niet besmet te raken met de losbrekende epidemie in die groep. Ondanks dat G'd één uit duizenden kan uitpikken en laten leven, zoals in de Psalmen staat : "Aan je linkerkant zullen 1.000 vallen en aan je rechterkant 10.000, maar jij zal gespaard blijven".²² Desondanks geldt dat niet bij een epidemie waarbij de Talmoed ons leert, dat er tijdens een epidemie geen onderscheid gemaakt wordt tussen goeden en kwaden.²³
Einde citaat.

¹⁶ Y. Kidoeshin 4,12

¹⁷ Debariem 4,9

¹⁸ B. Choelin 10a

¹⁹ Berachot 21b

²⁰ Wajiekra, 22,32

²¹ Bamidbar, 16,20-21

²² Psalmen 91,7

²³ Bava Kama 60a

Portugees – Israëlietische Gemeente te Amsterdam

ק"ק ספרדים תלמוד תורה באמשטרדם

Joseph B. Serfaty, rabbijn
הרב יוסף בנימין צרפתי

De Talmoed²⁴ leidt af uit de Tora²⁵ dat de nacht van Pesach beschermend werkt tegen onheil. Dit betekent niet dat men gedurende de nacht van Pesach naar Snoge zou mogen zonder besmet te raken. Integendeel. De Tora vertelt ons daar dat de Israëlieten in Egypte de nacht van Pesach binnenshuis moesten blijven²⁶ want buiten zouden ze besmet raken. Laat het duidelijk zijn, dat het aan ieder van ons ligt zijn of haar gebeden bij zich thuis te spreken, en dat er geen Diensten en andere activiteiten gehouden zullen worden in onze Snoges, inclusief tijdens Pesach en dit tot nader order. Dit zijn u en ik verplicht tegenover onze eigen veiligheid en die van onze medeburgers.

Ieder rouwende Abeel, die Kadis dient te lezen bij Jaartijd of tijdens de 11 maanden periode, is zolang de Diensten nog niet zijn hervat ervan vrijgesteld, door overmacht en dient de Kadis te vervangen door studie van Misjna en of door Sedaka te geven.

3. De in Amsterdam gedrukte Gebedenboeken (Benvenisti 1644 en Attias 1658) bevatten het volgende gebed, die door onze Portugees-Israëlietische Gemeenschap dagelijks geciteerd werd, tijdens voorkomende epidemieën. De vertaling van het Hebreeuws naar Nederlands, dank ik aan Opperrabbijn Raphaël Evers :

Heer der Wereld. Het is u bekend dat de eigenschap van het strenge recht – door onze overtredingen – over ons uitgestrekt is. Wij komen om u te smeken dat u de plaag van ons weghoudt. Sta niet toe dat de verderf brengende krachten onze huizen betreden. Heb medelijden met onze kinderen en heel uw volk Israël. Neem onze gebeden aan, zoals u het reukwerk van de specerijen, die Aharon de priester, voor u als wierookoffer bracht toen de plaag onder het volk begon, zoals er geschreven staat (Bamidbar 17,13): “hij stond tussen de doden en de levenden en de plaag hield op”. Zo staat er ook bij Pinchas geschreven (Psalm 106,30): “Pinchas stond op en bad en de plaag hield op”. Eveneens staat dit bij David geschreven (Samuel II 24,25): ”David bouwde daar een altaar voor G’d en hij bracht brandoffers en vredeoffers. G’d liet zich verbidden voor het land en de plaag hield op bij het joodse volk”. Want u bent onze Vader, op u zijn onze

²⁴ Pesachim 109b

²⁵ Sjemot 12,42

²⁶ Sjemot 12,21-24

Portugees – Israëlietische Gemeente te Amsterdam

ק"ק ספרדים תלמוד תורה באמשטרדם

Joseph B. Serfaty, rabbijn
הרב יוסף בנימין צרפתי

ogen gericht, genees ons, o G'd, zodat we genezen worden, help ons, zodat we geholpen worden want u bent onze roem, want zo staat er geschreven in uw Tora (Dewariem 7,16): "G'd zal van u weghouden iedere ziekte en alle slechte kwalen van Egypte, die u bekend zijn, zal Hij u niet laten krijgen maar wel geven aan uw vijanden". De Heer der heerscharen is met ons, Hij is een burcht voor ons, de G'd van Ja'akov, sela. Gelukkig de mens die op u, o Heer der heerscharen, vertrouwt. G'd help, o Koning, die ons antwoordt, wanneer wij Hem aanroepen.